

U S T A W A

z dnia .....

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw^{1),2)}

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.³⁾) po art. 1142⁶ dodaje się art. 1142⁷ w brzmieniu :

„Art. 1142⁷. Postanowienie o wydaniu, zmianie lub uchyleniu europejskiego poświadczenia spadkowego albo o zawieszeniu jego skutków oraz postanowienie o zmianie albo uchyleniu tych postanowień sąd niezwłocznie wpisuje, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, do Rejestru Spadkowego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 164, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 92 § 8-10 otrzymują brzmienie:

„§ 8. Jeżeli akt notarialny dotyczy umowy deweloperskiej, o której mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (Dz. U. Nr 232, poz. 1377 oraz z 2015 r. poz. 978), a deweloper jest właścicielem lub wieczystym użytkownikiem nieruchomości, notariusz sporządzający akt notarialny składa wniosek o wpis w księdze wieczystej roszczenia nabywcy, o którym mowa w art. 23 ust. 2 tej ustawy, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe.

§ 9. Jeżeli akt notarialny dotyczy umowy deweloperskiej, o której mowa w art. 3 pkt 5 ustawy, o której mowa w § 8, a deweloper nie jest właścicielem lub wieczystym użytkownikiem nieruchomości, notariusz sporządzający akt notarialny składa wniosek

---

¹⁾ Niniejsza ustawa służy skuteczności rozporządzenia (UE) nr 650/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm. oraz ustawę z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw Dz. U. z 2015 r. poz. 1311 i 1513 oraz z 2016 r. poz. 178.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924 oraz z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 945, 1062, 1137, 1199, 1296, 1311, 1419, 1505, 1567, 1626, 1635, 1741, 1854 i 1924.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 993 i 1585 oraz z 2015 r. poz. 218, 978, 1137, 1224 i 1311.

o wpis w księdze wieczystej roszczenia nabywcy, o którym mowa w art. 23 ust. 2 tej ustawy, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, jeżeli deweloper przedłoży zgodę właściciela lub wieczystego użytkownika nieruchomości na wpis. W przypadku braku zgody notariusz poucza nabywcę o skutkach braku wpisu i treści § 10.

§ 10. Jeżeli przed przeniesieniem własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości, na której prowadzone albo planowane jest przedsięwzięcie deweloperskie, o którym mowa w art. 3 pkt 6 ustawy, o której mowa w § 8, deweloper zawierał dotyczące tego przedsięwzięcia deweloperskiego umowy deweloperskie, o których mowa w art. 3 pkt 5 tej ustawy, a roszczenia nabywców nie zostały wpisane do księgi wieczystej wskutek braku zgody, o której mowa w § 9, w akcie notarialnym obejmującym przeniesienie własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości na dewelopera notariusz składa wnioski o wpis w księdze wieczystej roszczeń nabywców lokali mieszkalnych lub domów jednorodzinnych wynikających z umów deweloperskich, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, chyba że wynikające z nich zobowiązania wygasły.”;

2) w art. 95 f § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepisy art. 93-94 stosuje się odpowiednio.”;

3) po art. 95 x dodaje się art. 95 y w następującym brzmieniu:

„Art.95 y. § 1. Notariusz niezwłocznie po sporządzeniu europejskiego poświadczenia spadkowego dokonuje jego wpisu do Rejestru Spadkowego przez wprowadzenie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego danych wynikających z tego poświadczenia, o których mowa w art. 95 ha pkt 3–7. Notariusz opatruje wpis bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

§ 2. Z chwilą dokonania wpisu w Rejestrze Spadkowym notariusz otrzymuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zawiadomienie o zarejestrowaniu oraz możliwości uzyskania potwierdzenia zarejestrowania europejskiego poświadczenia spadkowego ze wskazaniem numeru wpisu. W taki sam sposób notariusz uzyskuje zawiadomienie o niezarejestrowaniu aktu poświadczenia dziedziczenia.

§ 3. Adnotację o zarejestrowaniu umieszcza się na europejskim poświadczeniu spadkowym, wskazując numer wpisu, a także dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę dokonanego wpisu.

§ 4. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio do zmiany lub uchylecia europejskiego poświadczenia spadkowego albo zawieszenia jego skutków.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311 i 1513 oraz z 2016 r. poz. 178) w art. 7 wprowadza się następujące zmiany:

1) pkt 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1) w art. 95 f w § 1 pkt 4 otrzymuje następujące brzmienie:

„4) datę i miejsce zgonu spadkodawcy albo datę i miejsce znalezienia zwłok oraz miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy w chwili śmierci;”;

2) pkt 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„3) po art. 95 h dodaje się art. 95 ha w brzmieniu:

„Art. 95 ha. Rejestr Spadkowy zawiera:

1) numer wpisu;

2) datę oraz godzinę i minutę dokonania wpisu;

3) datę oraz miejsce sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia albo datę wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowienia uchylającego lub zmieniającego postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, albo postanowienia uchylającego zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia oraz sygnaturę akt sprawy, albo datę i miejsce wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, jego zmiany, uchylecia lub zawieszenia jego skutków, albo datę wydania postanowienia o wydaniu, zmianie lub uchyleciu europejskiego poświadczenia spadkowego, albo o zawieszeniu jego skutków lub postanowienia o zmianie, albo uchyleciu tych postanowień oraz sygnaturę akt sprawy;

4) imię i nazwisko notariusza oraz siedzibę jego kancelarii, a jeżeli akt poświadczenia dziedziczenia lub europejskie poświadczenie spadkowe sporządziła osoba zastępująca notariusza – również imię i nazwisko tej osoby, a w przypadku postanowienia sądu – oznaczenie sądu;

5) imię i nazwisko spadkodawcy, imiona jego rodziców oraz numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), o ile jest znany;

6) imię i nazwisko spadkodawcy, imiona jego rodziców oraz datę i miejsce jego urodzenia - jeżeli numer PESEL spadkodawcy nie jest znany lub spadkodawca go nie posiadał;

7) datę i miejsce zgonu spadkodawcy albo datę i miejsce znalezienia zwłok oraz miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy w chwili śmierci.””;

3) pkt 4 otrzymuje następujące brzmienie:

„4) art. 95 i otrzymuje brzmienie:

„Art. 95 i. § 1. Krajowa Rada Notarialna tworzy system teleinformatyczny w celu prowadzenia Rejestru Spadkowego, zapewnia notariuszom i sądom dostęp do tego systemu w celu dokonywania wpisów oraz ochronę danych zgromadzonych w Rejestrze Spadkowym przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem oraz zmianą lub utratą. Podpis elektroniczny weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu zapewnia notariuszowi oraz prezesowi sądu lub osobie przez niego wyznaczonej dostęp do Rejestru Spadkowego.

§ 2. Krajowa Rada Notarialna udostępnia w systemie teleinformatycznym informacje o zarejestrowanych aktach poświadczenia dziedziczenia, postanowieniach o stwierdzeniu nabycia spadku oraz europejskich poświadczeniach spadkowych obejmujące dane, o których mowa w art. 95 ha.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, zasady ponoszenia i wysokość opłat za wpisy dokonywane w Rejestrze Spadkowym przez notariusza albo sąd, mając na względzie wysokość kosztów administracyjnych prowadzenia Rejestru Spadkowego oraz jego niedochodowy charakter i niezbędny rozwój.””.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 8 września 2016 r.

UZASADNIENIE

I. Cel i założenia projektu

1. Podstawowym celem projektowanej ustawy jest rozszerzenie zakresu rejestru spadkowego na europejskie poświadczenia spadkowe (zwane dalej w skrócie "EPS"). Będzie ono stanowiło dokończenie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (zwanego dalej w skrócie "rozporządzeniem 650/2012"), które zasadniczo nastąpiło ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1137; zwaną dalej w skrócie "ustawą z dnia 24 lipca 2015 r.").

Nadto projekt ma na celu doprecyzowanie, skorygowanie lub dostosowanie do innych obowiązujących regulacji niektórych przepisów dotyczących aktów poświadczenia dziedziczenia, rejestru spadkowego, a także trybu składania przez notariuszy wniosków o wpis w księdze wieczystej.

2. Ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 i 1513 oraz z 2016r. poz. 178; zwaną dalej w skrócie "ustawą z dnia 10 lipca 2015 r."), która zasadniczo wejdzie w życie 8 września 2016 r., wprowadzono tzw. rejestr spadkowy, tj. publiczny rejestr prowadzony przez Krajową Radę Notarialną, w którym ujawniane będą informacje nt. orzeczeń sądowych (postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku) i dokumentów wydawanych przez notariuszy (akty poświadczenia dziedziczenia) potwierdzających prawa do spadku. Z uwagi na to, że w chwili finalizowania prac nad tą ustawą trwały jeszcze prace legislacyjne nad w/w ustawą o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw, mającej na celu wykonanie rozporządzenia 650/2012, rejestr spadkowy nie objął EPS.

3. EPS, uregulowane zasadniczo w w/w rozporządzeniu 650/2012, a dodatkowo przepisami krajowymi wprowadzonymi w/w ustawą z dnia 24 lipca 2015 r., i funkcjonujące w obrocie prawnym od dnia 17 sierpnia 2015 r. (data, od której stosuje się w/w rozporządzenie unijne) stanowi kolejny, obok postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku oraz wydawanego przez notariuszy aktu poświadczenia dziedziczenia (i mogący być

alternatywą dla tych dokumentów), dokument służący wykazywaniu praw do spadku. Wydawany przez sąd lub notariusza (w zależności od wyboru zainteresowanego), według jednolitego wzoru określonego w przepisach wykonawczych do rozporządzenia 650/2012, rodzi skutki we wszystkich państwach członkowskich UE związanych rozporządzeniem bez potrzeby odrębnego uznania lub stwierdzenia wykonalności.

4. Rozporządzenie 650/2012 nie wymaga bezwzględnie rejestrowania EPS w krajowych rejestrach obejmujących dokumenty potwierdzające prawa do spadku. Taka rejestracja zwiększa jednak skuteczność EPS wydawanych przez polskie sądy i polskich notariuszy, przez co służy wykonaniu unijnego rozporządzenia. Zwiększa też wiarygodność samego rejestru spadkowego, wzmacnia pewność obrotu prawnego oraz minimalizuje ryzyko wydawania sprzecznych orzeczeń / innych dokumentów potwierdzających prawa do spadku. Z tych względów uzasadnione jest rozszerzenie zakresu rejestru spadkowego na EPS oraz orzeczenia sądów i czynności notariuszy dot. zmiany, uchylenia lub sprostowania EPS, co wymaga zmian w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.), ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 164 i 993, z późn. zm.), a także w/w ustawy z dnia 10 lipca 2015 r.

II. Zmiany w ustawie - Kodeks postępowania cywilnego

W kodeksie postępowania cywilnego, w Tytule VIIA Księgi Drugiej Części Czwartej, proponuje się dodanie przepisu nakładającego na sądy obowiązek niezwłocznego wpisywania do Rejestru Spadkowego postanowień o wydaniu, zmianie, uchyleniu lub zawieszeniu skutków EPS oraz postanowień o zmianie lub uchyleniu takich postanowień (projektowany art.1142⁷ kpc). Przepis wzorowany jest na analogicznym przepisie art. 679¹ kpc, dotyczącym wpisywania do rejestru postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku (z tym, że w przypadku postanowień dotyczących EPS, które zgodnie z unijnym rozporządzeniem są skuteczne już z chwilą ich wydania, nie muszą być one prawomocne).

III. Zmiany w ustawie - Prawo o notariacie

1. Analogicznie jak w przypadku obowiązku nałożonego na sądy w odniesieniu do postanowień dotyczących EPS, w ustawie - Prawo o notariacie proponuje się dodanie przepisów nakładających na notariuszy obowiązek wpisywania do Rejestru Spadkowego wydawanych przez notariusza EPS oraz czynności dotyczących zmiany, uchylenia lub zawieszenia skutków EPS (projektowany art. 95 y). Przepisy te wzorowane są na przepisach

art. 95 h ustawy - Prawo o notariacie dotyczących wpisywania do rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia.

2. Dodatkowo proponuje się dostosowanie przepisów dotyczących trybu składania przez notariuszy wniosków o wpis do księgi wieczystej roszczeń nabywcy z umów deweloperskich do systemowych zmian w zakresie regulacji określających tryb składania wniosków o dokonanie wpisu w księdze wieczystej, wprowadzonych ustawą z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 218). Zgodnie z tymi regulacjami, tego rodzaju wnioski notariusz ma składać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (por. w szczególności art. 626¹ § 1 kpc oraz art. 92 § 4 ustawy – Prawo o notariacie). W związku z powyższym, dla zapewnienia spójności systemu oraz wyeliminowania możliwych wątpliwości interpretacyjnych, podobny mechanizm składania wniosków o wpis należy wyraźnie przewidzieć również w § 8, 9 i 10 art. 92 ustawy - Prawo o notariacie, które zostały dodane ustawą z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978) ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2016 r.. Wymaga to zmiany w/w przepisów w sposób zaproponowany w projekcie.

3. Proponuje się także doprecyzowanie zakresu stosowania do aktów poświadczenia dziedziczenia przepisów o aktach notarialnych w celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych w tym zakresie, jakie ujawniły się po nowelizacji ustawy – Prawo o notariacie w/w ustawą z dnia 24 lipca 2015 r.. Proponowana zmiana polega na skreśleniu z dotychczas obowiązującego art. 95 f § 2 odwołania do art. 92 § 2 (zgodnie z tym przepisem, jeżeli w akcie bierze udział osoba, która nie umie lub nie może pisać, notariusz stwierdza, że osoba ta nie podpisała aktu i podaje z jakich powodów). Skoro w wyniku zmiany przepisów dotyczących aktów poświadczenia dziedziczenia wprowadzonych w/w ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. zrezygnowano z umieszczania pod aktem poświadczenia dziedziczenia podpisu wnioskodawcy oraz innych uczestników tej czynności (por. uchylene pkt 9 w art. 95 f § 1), to pozostawienie w art. 95 f § 2 odesłania do art. 92 § 2 należy uznać za bezprzedmiotowe i mogące prowadzić do nieporozumień.

IV. Zmiany w ustawie z dnia 10 lipca 2015 r.

Proponuje się również zmiany w w/w ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, polegające na dostosowaniu przepisów określających zakres informacji dotyczących

spadkodawcy podawanych w akcie poświadczenia dziedziczenia oraz w Rejestrze Spadkowym do zmian wprowadzonych w/w rozporządzeniem unijnym i w/w ustawą z dnia 24 lipca ub.r. w odniesieniu do łącznika jurysdykcji i właściwości miejscowej sądów w sprawach spadkowych. Zmiany te, w art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r., dotyczącym art. 95 f § 1 pkt 4 ustawy - Prawo o notariacie oraz w art. 7 pkt 3 tej ustawy, w odniesieniu do treści pkt 7 w art. 95 ha ustawy - Prawo o notariacie, sprowadzają się do zastąpienia informacji o miejscu zamieszkania spadkodawcy w chwili śmierci informacją o miejscu jego zwykłego pobytu w chwili śmierci. Dodatkowo, w celu wyeliminowania mogących powstawać w tym zakresie wątpliwości, wyraźnie przesadzają, że obowiązek wskazania "daty", o której mowa w obu w/w zmienianych przepisach, odnosi się nie tylko do zgonu spadkodawcy, ale także do znalezienia zwłok.

Natomiast zmiany proponowane w art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r., w odniesieniu do treści pkt 3 i 4 w art. 95 ha ustawy - Prawo o notariacie oraz w art. 7 pkt 4 tej ustawy, w odniesieniu do treści § 2 w art. 95 i ustawy - Prawo o notariacie, stanowią prostą konsekwencję proponowanego wpisywania do Rejestru Spadkowego także postanowień sądu i czynności notariuszy dotyczących EPS.

V. Wejście w życie

Proponowany termin wejścia w życie ustawy (8 września 2016 r.) skorelowany jest z datą wejścia w życie w/w ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. W ten sposób Rejestr Spadkowy objąłby także EPS od samego początku swojego funkcjonowania